

נצמצם את ההפסדים ממסטיטיס

דורך שפירא, לשכת הדרכה רחובות, ש.ה.מ.

במסגרת ההתארגנות הארצית למלחמה בנגע דלקות העטין וצימצום הנזקים הכבדים הנגרמים בעטין, הוחל בטיפול מעשי בנושא באיזור הדרום.

הנוק העקיף למשק החלב

בנוסף לנזק הישיר והעקיף הנגרמים ליצרני החלב עצמם נגרם גם נזק עצום לתעשיית החלב. נמצא, שפרות הנגועות בדלקת תת-קלינית מיצרות חלב שהוא דל שומן ובעיקר דל חלבון ויעילותו התעשייתית הולכת ויורדת עם עליית רמת הנגיעות.

בהתאם לחישובים שנערכו על ידי מומחים בארה"ב (ד"ר נ. פילפוט ומקורות ה-NMC), חלב ברמת נגיעות תת-קלינית גבוהה (CMT בדרגות 3 ו-4) ירד בערכו התעשייתי ב-12%, ואילו חלב ברמת נגיעות בינונית (CMT 2) כפי שהחלב בממוצע אצלנו, ירד בערכו התעשייתי ב-5% - 6%.

חומרת הנושא הודגשה גם על ידי פרופ' ויטלסטון מניו זילנד בעת ביקורו אצלנו. הוא ידע לספר שחלב בעל רמה גבוהה של תאים סומאטיים, ברמה המצויה במרבית משקיני, אינו מתאים כלל לתעשייה של גבינות משובחות מסוימות.

אם נתרגם נתונים אלה למונחים כספיים נמצא שתעשיית החלב מפסידה עוד קרוב למחצית מיליארד לירות כתוצאה מירידת איכות החלב בגלל דלקות עטין, וסכום זה "מתגלגל" על יצרני החלב בעקיפין.

מן הראוי להדגיש את המודעות החסרה והמעורבות הלקויה של האחראים לתעשיית החלב בנושא האמור. יתכן שזוהי גם הסיבה לחוסר ההצלחה ליישם את נושא בדיקות החלבון בחלב.

אינני בא לטעון כי יש תרופות פלא לפתרון מידי ומלא של הבעיה, אולם נראה לי שאפשר להפחית ולצמצם את הנזקים בצורה משמעותית ביותר, וההתארגנות הארצית והאזורית עשויה לתרום רבות בכיוון זה. 

נקראה אספת רפתנים שבאיזור זה אשר התקיימה בכפר ורבורג ביום 19.6.80.

הוחלט לתמוך בהתארגנות אזורית, אשר תתבסס על המעבדה הקיימת במועצה האזורית באר טוביה ונקבעה ועדת פעולה לקידום הנושא.

הוועדה התאספה ביום 15.7.80 ודנה באספקטים המעשיים, האירוגניים והכספיים של הפעולה. מאחר והתרשמתי שהמודעות לחומרת הנושא טרם חדרה לתודעת מרבית הבוקרים ואף לתודעת חלק מאנשי המוסדות הקשורים בענף, ארחיב את ההסבר בקשר לנזקים הכלכליים הנגרמים בגלל דלקות העטין. חוקרי ה-NMC (המועצה למלחמה במסטיטיס) בארה"ב, הגיעו למסקנה שנוקי הדלקות (קליניות ותת-קליניות) מגיעים לכדי 150 - 160 דולר בממוצע לכל פרה לשנה. ניסיתי להעריך את הנזקים בתנאי הארץ, ולאחר התיעצות עם רופאים וטרינרים ומדריכים הגענו להערכה הבאה.

נזקים ישירים ועקיפים למגדלי הבקר

דלקות קליניות
הפסד ממוצע (בהנחה של 3% נגיעות קליניות)

לפרה בשנה

תרופות, טיפולים, אי שימוש חלקי בחלב ותוספת עבודה	2,300 ל"י
תחלופה מוקדמת של פרות ומבכירות	500 ל"י
תת-קליניות (לפי 40% נגיעות תת-קליניות)	
הפסד חלב של 15% מתוך תנוכה ממוצעת של 7,000 ליטר	
(בניכוי חלקי של הוצאה למזון)	5,100 ל"י
סה"כ	8,900 ל"י

סכום זה של קרוב ל-9,000 ל"י לפרה בשנה, או כמיליארד לירות לעדר הישראלי בן 110,000